

Motion: Demokrati och mänskliga rättigheter I skolan

250321

De flesta skolformer i Sverige har ett demokratiuppdrag. I en värld där demokratin ifrågasätts och utmanas är det viktigt att barn och unga på Gotland får tillgång till utbildning med starkt demokratifokus. Att förstärka ungas kunskaper kring demokrati och demokratifrågor och att lära dem hur var och en kan bidra i en sådan är viktigt för att stärka den gotländska demokratin framöver.

Demokratiuppdraget i de olika skolformerna behöver också fokusera på alla rätt att delta på lika villkor. Frågor om mänskliga rättigheter och rätten att slippa diskriminering, antisemitism eller rasism hänger tätt samman med arbetet för en förstärkt demokrati.

På Skolverkets hemsida kan man läsa om ett nyligen framtaget verktyg för demokratiutveckling riktat till grundskola, gymnasium, vuxenutbildning och folkhögskola som kallas Demokratistegen.

[Demokratistegen – en ny modell som ska stärka demokratiarbetet i skolan - Skolverket](#)

På samma sida går det att läsa att svenska elever generellt presterar bra i internationella jämförelser när det gäller demokratifrågor men att det brister i likvärdigheten mellan elevgrupper.

“– När det gäller skolans demokratiarbete finns det stöd för att ett öppet och tillåtande klassrumsklimat har betydelse, främst för elever från familjer med lägre socioekonomisk status. Genomförda studier visar att dessa effekter är starkast bland individer från hem med lägre socioekonomisk status, och här vill vi att Demokratistegen fyller en funktion för de skolor som kanske behöver den mest, säger Hugo Wester.”

(Insatsansvarig för Demokratistegen på Skolverket.)

I statistiken från enkäten Liv och Hälsa Ung Gotland som finns på Region Gotland hemsida kan man läsa bland annat om ungas upplevelse av trygghet.

[Statistik Liv och Hälsa Ung Gotland](#)

Där kan man bland annat se att ungas upplevelse av trygghet i skolan skiljer sig mellan olika grupper av elever. Unga som är födda i annat land än Sverige, unga med en neuropsykiatrisk diagnos eller funktionshinder, unga som är homo- eller bisexuella känner sig mer otrygga i skolan än andra. Den grupp som utmärker sig allra mest, alltså där störst andel känner sig otrygga i skolan är de unga som inte definierar sig som varken flickor eller pojkar. Denna grupp ligger också högre än andra när det gäller problematisk skolfrånvaro.

Ett förstärkt arbete i de gotländska skolorna kring demokrati och mänskliga rättigheter skulle kunna bidra till en ökad trygghet i skolan för fler. Detta skulle i sin tur kunna bidra till ökad närvaro, att fler trivs i skolan och därmed lyckas bättre med sina studier.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) släppte 2024 en rapport om ungas inflytande och delaktighet.

[PDF Ungas inflytande och delaktighet](#)

I rapporten framgår det att valdeltagandet bland unga gick ned för första gången i valen 2022. Den största förändringen är bland unga med utländsk bakgrund. I rapporten kan man också läsa att skillnaderna i ungas syn på politisk aktivitet är stora mellan unga som bor i områden med socioekonomiska utmaningar eller i områden med goda socioekonomiska förutsättningar. Med andra ord fattiga eller rika områden. Unga som bor i fattiga områden svarar i mycket högre utsträckning än unga i rika områden att de aldrig skulle kunna tänka sig att göra någon politisk aktivitet. Rapporten konstaterar också att många unga som vill påverka i sin kommun inte vet var de ska vända sig samt att demokratiarbete i skolan är avgörande för ungas demokratisyn.

Vår omvärld förändras snabbt just nu och auktoritära ledare och partier tar sig alltmer makt över utvecklingen. Dessa idéer sprids snabbt genom exempelvis sociala media och riskerar att utarma demokratin. Det är viktigt att unga som växer upp nu får många möjligheter att både diskutera demokrati och politik och att själva få vara delaktiga i demokratiska processer och sammanhang. Så kan vi värna om demokratin.

Vi i Vänsterpartiet anser att det är av stor vikt att demokratiuppdraget stärks i det gotländska skolväsendet och att det sker med systematik och uthållighet. Det kan ske med stöd av skolverkets metod "Demokratistegen" eller någon annan metod som bygger på forskning och beprövad erfarenhet. Även MUCF har utbildningspaket som skulle kunna vara aktuella att använda.

Därför yrkar vi:

- Att barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får i uppdrag att med stöd av regionstyrelsen ta fram en modell för hur demokratiarbetet i det gotländska skolväsendet samt ungdomsverksamheten ska förstärkas.
- Att Region Gotland undersöker möjligheten att använda förtroendevalda politiker i Region Gotland som resurser i ett utvecklat demokratiarbete för unga på Gotland.

Saga Carlgren
Victoria Öjefors Quinn
Jörgen Benzler
Peter Barnard
Per Edman
Linda Wagenius
Vänsterpartiet Gotland

